

G E O R G E S A N D

Indiana

Een roman

1832

Biografie

George Sand (1804–1876)

George Sand werd geboren op 1 juli 1804 in Parijs als Amantine Lucile Aurore Dupin. Haar vader stierf toen ze vier jaar was; ze groeide op bij haar grootmoeder in Nohant, in de Berrichon-streek midden in Frankrijk. Na een ongelukkig huwelijk met de baron Casimir Dudevant verliet ze hem in 1831 en vertrok naar Parijs om schrijfster te worden. Ze nam een mannaam aan, droeg mannenkleding, rookte sigaren en nam de regie van haar eigen leven in handen op een manier die haar tijdgenoten schokte en fascineerde.

Indiana was haar eerste roman onder het pseudoniem George Sand, gepubliceerd in 1832. Ze schreef het in een roes van vijf weken, en het werd onmiddellijk een succes. De roman werd gelezen als een aanklacht tegen het huwelijk en de positie van de vrouw in de burgerlijke samenleving — wat het ook was. Maar het was ook meer: een romantisch verhaal over passie, illusie en de pijnlijke weg naar vrijheid.

Sand zou nog tientallen romans schrijven, maar *Indiana* bleef een sleuteltekst. Balzac bewonderde het. Flaubert ook. En Dostojevski vertaalde het naar het Russisch — een van de weinige teksten die hij vertaalde voordat hij als schrijver begon. In *Indiana* herkende hij de stem van iemand die de ongelijkheid van het hart serieus nam.

— *De redactie*

Voorwoord

Indiana is een roman over gevangenschap en verlangen. De hoofdpersoon, Indiana Delmare, is een jonge vrouw getrouwd met een oude kolonel op zijn landgoed in Brie. Ze is vriendelijk maar ongelukkig, en haar verbeelding is groter dan haar leven. Wanneer ze de charmante Raymon de Ramière ontmoet, gelooft ze dat hij haar ware gevoelens begrijpt — en ze gelooft hem te lang.

Tegenover Raymon, die charme en retoriek inzet als instrumenten van verleiding, staat Ralph Brown, Indianas neef en jeugdvriend: stil, onbegrepen, consequent. Ralph houdt van Indiana met een liefde die geen woorden maakt en daarom niet herkend wordt. De roman is in grote mate de geschiedenis van die vergissing — de vergissing die romantische vrouwen maken wanneer ze de mooiste woorden verwarren met de echte gevoelens.

Sand schrijft met een felheid die haar tijdgenoten verraste. Ze beschrijft het huwelijk als een juridische instelling die de vrouw tot eigendom maakt; ze beschrijft de verleider als iemand die de taal van de vrijheid gebruikt om een vrouw te domineren. Maar Indiana is geen pamflet. Het is een roman — vol menselijke complexiteit, vol medelijden, vol de pijn van iemand die langzaam leert wat vrijheid werkelijk betekent.

De roman eindigt op het eiland Bourbon (het huidige Réunion), waar Indiana en Ralph een eenvoudig leven leiden in de wildernis, ver van de wereld die hen verwierp. Dat einde werd door critici bekritiseerd als te romantisch, te utopisch. Sand gaf niet toe. Ze geloofde in de mogelijkheid van een ander leven — niet voor iedereen, maar voor wie moedig genoeg was.

— *De redactie*

Inhoudsopgave

Eerste deel	7
I	7
II	13
III	21
IV	27
V	34
VI	40
VII	49
VIII	57
Tweede deel	67
IX	67
X	73
XI	80
XII	87
XIII	94
XIV	103
XV	112
XVI	120
Derde deel	125
XVII	125
XVIII	132
XIX	139
XX	146
XXI	154
XXII	164
XXIII	173
XXIV	179

Vierde deel	185
XXV	185
XXVI	192
XXVII	200
XXVIII	206
XXIX	217
XXX	226

Eerste deel

Indiana

I

Op een koele, regenachtige herfstavond, in een klein kasteel in Brie, zaten drie zwijgzame mensen ernstig naar het vuur te staren dat in de haard brandde en naar de wijzers van de klok die traag over de wijzerplaat kropen. Twee van hen leken zich volledig over te geven aan de vage verveling die op hen drukte, maar de derde toonde openlijk verzet: hij schoof onrustig op zijn stoel, smoorde half hoorbare geeuwen en porde met de tang in de knetterende houtblokken, alsof hij zich met alle macht verzette tegen de gemeenschappelijke vijand.

Deze man, duidelijk ouder dan de andere twee, was de heer des huizes: kolonel Delmare, een oude krijgsman op non-actief, vroeger een knappe verschijning, nu zwaarlijvig, met een kale schedel, grijze snor en een blik die ontzag afdwong. Een uitstekende meester, voor wie iedereen beefde: vrouw, bedienden, paarden en honden.

Eindelijk stond hij op, zichtbaar geërgerd omdat hij niet wist hoe hij de stilte moest doorbreken, en begon met zware stappen het hele salon op en neer te lopen. Hij legde geen moment de stramheid af die kenmerkend is voor een oud-soldaat: hij steunde op zijn heupen en draaide zijn hele lichaam tegelijk, met de onfeilbare zelfvoldaanheid van de showman en de modelofficier.

Maar de glorie-dagen waren voorbij, toen luitenant Delmare de triomf inademde met de lucht van het kamp. De gepensioneerde officier, nu vergeten door een ondankbaar

vaderland, was veroordeeld tot alle gevolgen van het huwelijk. Hij was de echtgenoot van een jonge en mooie vrouw, eigenaar van een gerieflijk landgoed met toebehoren, en bovendien een fabrikant die succes had gehad in zijn ondernemingen. Daarom was de kolonel slechtgehumeurd, vooral die avond, want het was erg vochtig en hij leed aan reumatiek.

Hij liep ernstig op en neer door zijn oude salon, ingericht in de stijl van Lodewijk XV, bleef soms staan voor een deur die bekroond werd door naakte cupido's in fresco, die in bloemkettingen welopgevoede herten en goedmoedige everzwijnen meevoerden; soms voor een paneel dat overladen was met armzalige, overdadige beeldhouwwerk, waarvan de kronkelende grillen en eindeloze verstrengelingen het oog zouden vermoeien als men ze probeerde te volgen. Maar deze vage en vluchtige afleidingen verhinderden de kolonel niet om, telkens als hij zich omdraaide, een scherpe, onderzoekende blik te werpen op de twee metgezellen van zijn zwijgende wake. Die waakzame blik, die al drie jaar een broos en kostbaar kleinood bewaakte: zijn vrouw.

Want zijn vrouw was negentien jaar oud. Had men haar gezien, weggekropen onder de mantel van die enorme haard van wit marmer met ingelegd gepolijst koper; had men haar gezien, slank, bleek, neerslachtig, met haar elleboog op haar knie, een kind nog in dat oude huis, naast die oude echtgenoot, als een bloem van gisteren in een gotische vaas -- men zou medelijden hebben gehad met de vrouw van kolonel Delmare, en misschien nog meer met de kolonel zelf dan met zijn vrouw.

De derde bewoner van dit eenzame huis zat eveneens onder dezelfde schoorsteenmantel, aan het andere uiteinde van het brandende houtblok. Hij was een man in de volle kracht en bloei van zijn jeugd, wiens gloeiende wangen, overvloedige blonde haren en volle bakkebaarden een schril contrast vormden met het grijze haar, het door weer en wind getekende gelaat en de harde trekken van de heer des huizes. Toch zou zelfs de minst kunstzinnige man de harde, strenge uitdrukking van monsieur Delmare hebben verkozen boven de regelmatige maar smakeloze trekken van de jongere man. Het opgeblazen gezicht dat in reliëf op de ijzeren plaat achter de haard was gebeiteld, met zijn oog voortdurend gericht op de brandende blokken, was misschien minder eentonig dan de roze-witte, blonde figuur in dit verhaal, die in dezelfde beschouwing verzonken was. Toch zouden zijn krachtige en soepele gestalte, de scherpe lijn van zijn donkere wenkbrauwen, de glatte blankheid van zijn voorhoofd, de kalme uitdrukking van zijn

heldere ogen, de schoonheid van zijn handen en zelfs de streng correcte elegantie van zijn jachtkostuum hem in de ogen van elke vrouw die een passie had opgevat voor de zogenaamde filosofische smaak van een voorbije eeuw tot een zeer bekoorlijke cavalier hebben gemaakt. Maar misschien had de jonge, schuchtere vrouw van monsieur Delmare nog nooit een man met haar ogen bekeken; misschien bestond er geen enkele sympathie tussen die bleke, ongelukkige vrouw en die gezonde slaper en hartige eter. Zeker is dat de echtelijke Argus zijn haviksblik vergeefs vermoede zonder ook maar één blik, één zucht, één trilling te ontdekken tussen die twee zo verschillende wezens. Gerustgesteld dat hij geen enkel voorwendsel had om jaloers te zijn, verviel hij in een nog diepere neerslachtigheid en stak abrupt zijn handen in zijn zakken.

Het enige vrolijke en aantrekkelijke gezicht in het gezelschap was dat van een mooie jachthond, van het grote pointerras, wiens kop op de knieën van de jongere man rustte. Zij viel op door haar lange lichaam, haar krachtige behaarde poten, haar spitse snuit als van een vos en haar intelligente kop, bedekt met verwarde haren waar twee grote amberkleurige ogen doorheen schitterden als topazen. Die hondenogen, zo fel en dreigend tijdens de jacht, hadden op dat moment een ondefiniceerbare uitdrukking van tedere weemoed. En wanneer haar meester, het voorwerp van die instinctieve liefde die soms zo verheven is boven de weloverwogen genegenheid van de mens, met zijn vingers door de zijdezachte zilveren lokken streek, schitterden haar ogen van plezier, terwijl haar lange staart in regelmatig ritme over de haard veegde en de as over de ingelegde vloer verspreidde.

Het was een tafereel voor de penseel van Rembrandt, dat interieur, flauw verlicht door het haardvuur. Af en toe verlichtten vluchtige witte vlammen de kamer en de gezichten, dan veranderden ze in de rode gloed van de sintels en doofden langzaam uit. De schemering in het salon wisselde naarmate de vlammen feller of doffer werden. Telkens als monsieur Delmare voor het vuur langs liep, dook hij plotseling op als een spook, om dan weer te verdwijnen in de geheimzinnige diepten van het salon. Stroken verguldsel kwamen nu en dan tevoorschijn in het licht op de ovale lijsten, versierd met guirlandes en medaillons en houten profielen, op meubels ingelegd met ebbenhout en koper, en zelfs op de gekartelde kroonlijsten van de lambrizing. Maar wanneer een houtblok uitdoofde en zijn gloed overdroeg aan een ander brandend punt, trokken de voorwerpen die even in het licht hadden gestaan zich terug in de schaduw, en traden

andere reliëfs uit de duisternis naar voren. Zo had men alle details van het schilderij kunnen grijpen: van de console gedragen door drie enorme vergulde tritons tot het beschilderde plafond dat een hemel voorstelde bezaaid met sterren en wolken, en tot de zware gordijnen van karmozijnrode damast met lange kwasten, die glansden als satijn en waarvan de ruime plooiën leken te deinen in het flakkerende licht.

Aan de onbeweeglijkheid van de twee figuren die zich scherp aftekenden voor het vuur, zou men hebben gezegd dat ze bang waren de stilte van het tafereel te verstoren, dat ze ter plaatse versteend waren als de helden van een sprookje, en dat het kleinste woord of gebaar de muren van een denkbeeldige stad om hun oren zou doen instorten. En de donkerogige meester, die als enige de stilte en de schaduw doorbrak met zijn regelmatige tred, leek een magiër die hen in zijn ban hield. Eindelijk, toen de hond een glimlach van haar meester had gekregen, gaf ze toe aan de magnetische kracht die het oog van de mens uitoefent op dat van de lagere dieren. Ze liet een zacht gejang horen van schuchtere genegenheid en legde haar voorpoten met onnavolgbare gratie en gemak op de schouders van haar geliefde.

"Af, Ophelia, af!"

En de jongeman berispte het gehoorzame dier streng in het Engels, waarna zij beschaamd en berouwvol naar madame Delmare kroop, alsof ze haar bescherming kwam afsmeeken. Maar madame Delmare kwam niet uit haar mijmering en liet het hoofd van Ophelia rusten op haar twee witte handen, die gevouwen op haar knie lagen, zonder het dier een streling te geven. "Heeft die hond nu voorgoed haar intrek genomen in het salon?" zei de kolonel, heimelijk verheugd dat hij een voorwendsel vond voor een uitbarsting van slecht humeur om de tijd te doden. "Naar je hok, Ophelia! Weg, dom beest!" Had iemand madame Delmare nauwlettend gadegeslagen, dan had hij in dit alledaagse voorval uit haar privéleven het pijnlijke geheim van haar hele bestaan kunnen raden. Een onmerkbaar huivering trok door haar lichaam, en haar handen, waarin ze onbewust het hoofd van het lievelingsdier hield, sloten zich nerveus om de ruwe, behaarde nek, alsof ze haar wilde vasthouden en beschermen. Daarop trok monsieur Delmare zijn jachtzweep uit de zak van zijn jasje en liep met dreigende houding op de arme Ophelia af, die zich aan zijn voeten neerdrukte, haar ogen sloot en jankte van verdriet en angst bij voorbaat. Madame Delmare werd nog bleker dan gewoonlijk; haar

borst zwoegde krampachtig, en terwijl ze haar grote blauwe ogen met een onbeschrijflijke uitdrukking van ontzetting op haar man richtte, zei ze:

"In godsnaam, monsieur, dood haar niet!"

Deze paar woorden troffen de kolonel als een schok. Een gevoel van spijt nam de plaats in van zijn woede. "Dat, madame, is een verwijt dat ik heel goed begrijp," zei hij, "en dat u mij niet hebt gespaard sinds de dag dat ik in een vlaag van drift uw spaniël doodde tijdens de jacht. Een groot verlies, nietwaar? Een hond die altijd de jacht verstoorde en achter het wild aan joeg! Wiens geduld zou hij niet hebben uitgeput? U hield eigenlijk niet eens van hem toen hij nog leefde; u schonk hem nauwelijks aandacht. Maar nu hij u een voorwendsel geeft om mij te beschuldigen---"

"Heb ik u ooit iets verweten?" zei madame Delmare op de zachte toon die men uit grootmoedigheid aanslaat tegen wie men liefheeft, en uit zelfrespect tegen wie men niet liefheeft. "Ik heb niet gezegd dat u dat deed," antwoordde de kolonel op half vaderlijke, half echtelijke toon, "maar de tranen van sommige vrouwen bevatten bitterder verwijten dan de felste verwensingen van anderen. Verdorie, madame, u weet heel goed dat ik het haat als er om mij heen wordt gehuild."

"Ik geloof niet dat u mij ooit hebt zien huilen."

"Des te erger! Zie ik u niet voortdurend met rode ogen? Op mijn woord, dat is nog erger!"

Tijdens dit echtelijke gesprek was de jongeman opgestaan en had Ophelia met de grootste kalmte de kamer uit gezet; daarna keerde hij terug naar zijn plaats tegenover madame Delmare, nadat hij een kaars had aangestoken en op de schoorsteenmantel had gezet. Deze handeling, louter door het toeval ingegeven, had plotseling invloed op het humeur van monsieur Delmare. Zodra het gelijkmatige en stabielere licht van de kaars op zijn vrouw viel, zag hij de tekenen van lijden en algehele uitputting die zich die avond in haar hele persoon openbaarden: in haar vermoeide houding, in het lange bruine haar dat over haar vermagerde wangen viel en in de paarse kringen onder haar doffe, ontstoken ogen. Hij liep enkele malen op en neer door de kamer, keerde toen terug naar zijn vrouw en veranderde plotseling van toon. "Hoe voel je je vandaag, Indiana?" vroeg hij met de onnozelheid van een man wiens hart en temperament zelden in overeenstemming zijn.

"Zoals gewoonlijk, dank u," antwoordde zij zonder verbazing of ergernis.

"'Zoals gewoonlijk' is geen antwoord, of liever: het is een vrouwenantwoord, een Normandisch antwoord, dat noch ja noch nee betekent, noch goed noch slecht."

"Goed dan, ik ben noch goed noch slecht."

"Ik zeg dat je liegt," antwoordde hij met hernieuwde ruwheid. "Ik weet dat je je niet goed voelt; je hebt het aan sir Ralph hier verteld. Is het niet waar? Heeft ze het u niet gezegd, monsieur Ralph?"

"Jawel," antwoordde de flegmatieke persoon die werd aangesproken, zonder acht te slaan op de verwijtende blik die Indiana hem toewierp.

Op dat moment kwam een vierde persoon de kamer binnen: de factotum van het huishouden, vroeger sergeant in het regiment van monsieur Delmare.

Hij legde monsieur Delmare kort uit dat hij reden had om te geloven dat er de laatste nachten kolendieven in het park waren geweest op hetzelfde uur, en dat hij kwam vragen om een geweer om mee te nemen op zijn nachtelijke ronde voordat hij de poorten sloot. Monsieur Delmare, die kruit rook in het avontuur, nam onmiddellijk zijn jachtgeweer van de muur, gaf Lelièvre een ander en maakte aanstalten om weg te gaan.

"Wat!" riep madame Delmare ontzet uit. "Zou u een arme boer doden om een paar zakken kool?"

"Ik schiet hem neer als een hond," antwoordde Delmare, geprikkeld door deze vermaning, "iedereen die ik 's nachts rond mijn terrein zie sluipen. Als u de wet kende, madame, zou u weten dat die mij daartoe machtigt."

"Het is een afschuwelijke wet," zei Indiana hartstochtelijk. Maar ze bedwong zich snel en voegde er zachter aan toe: "Maar uw reumatiek? U vergeet dat het regent, en dat u morgen zult lijden als u vannacht naar buiten gaat."

"U bent doodsbang dat u uw oude man zult moeten verplegen," antwoordde Delmare ongeduldig terwijl hij de deur opende.

En hij verliet de kamer, nog mompelend over zijn leeftijd en zijn vrouw.

II

De twee personen die wij hebben genoemd, Indiana Delmare en sir Ralph, of, als men wil, monsieur Rodolphe Brown, bleven tegenover elkaar zitten, even kalm en koel alsof de echtgenoot nog tussen hen in stond. De Engelsman dacht er niet aan zich te rechtvaardigen, en madame Delmare besefte dat ze geen ernstige grond had om hem te verwijten, want hij had zonder kwade bedoeling gesproken. Eindelijk, na een inspanning, verbrak zij de stilte en berispte hem mild.

"Dat was niet goed van u, mijn beste Ralph," zei ze. "Ik had u verboden de woorden te herhalen die mij in een oogenblik van pijn ontvallen waren, en monsieur Delmare is wel de laatste ter wereld aan wie ik mijn ellende zou willen vertellen."

"Ik begrijp u niet, mijn beste," antwoordde sir Ralph. "U bent ziek en weigert voor uzelf te zorgen. Ik moest kiezen tussen het risico u te verliezen en de noodzaak uw man op de hoogte te stellen."

"Ja," zei madame Delmare met een trieste glimlach, "en u besloot de autoriteiten in te lichten."

"U vergist zich, u vergist zich, op mijn woord, door u zo tegen de kolonel te keren; hij is een man van eer, een waardig man."

"En wie zegt dat hij dat niet is, sir Ralph?"

"U zelf, zonder het te willen. Uw neerslachtigheid, uw zwakke gezondheid, en, zoals hij zelf opmerkt, uw rode ogen, vertellen iedereen ieder uur van de dag dat u niet gelukkig bent."

"Stil, sir Ralph, u gaat te ver. Ik heb u nooit toestemming gegeven om zoveel te ontdekken."

"Ik zie dat ik u boos maak; maar wat wilt u? Ik ben niet slim; ik ken de subtiele nuances van uw taal niet, en bovendien lijk ik in veel opzichten op uw man. Net als hij tast ik volkomen in het duister over wat een man tegen een vrouw moet zeggen, in het

Engels of in het Frans, om haar te troosten. Een andere man zou u, zonder woorden, de gedachte hebben ingegeven die ik zojuist zo onhandig heb uitgesproken; hij zou de kunst hebben gehad om zich in uw vertrouwen te dringen zonder dat u zijn vorderingen opmerkte, en misschien zou hij erin geslaagd zijn uw hart wat verlichting te bieden, dat zich voor mij met ketenen omgordt en opsluit. Dit is niet de eerste keer dat ik merk hoezeer woorden meer invloed hebben op vrouwen dan ideeën, vooral in Frankrijk. Vrouwen meer dan---"

"O! u hebt een diepe minachting voor vrouwen, mijn beste Ralph. Ik sta hier alleen tegenover jullie twee, dus ik moet me erbij neerleggen dat ik nooit gelijk heb."

"Breng ons dan in het ongelijk, mijn beste nicht, door uw gezondheid te herwinnen, uw goede humeur, uw bloei, uw levendigheid van vroeger; denk aan Ile Bourbon en ons heerlijke toevluchtsoord Bernica, aan onze gelukkige kindertijd en onze vriendschap, die even oud is als u zelf."

"Ik denk ook aan mijn vader," zei Indiana, terwijl ze treurig op de woorden bleef rusten en haar hand in die van sir Ralph legde.

Ze vervielen in een diepe stilte.

"Indiana," zei Ralph na een pauze, "het geluk ligt altijd binnen ons bereik. Vaak hoeft men slechts de hand uit te steken om het te grijpen. Wat ontbreekt u? U hebt een bescheiden welstand, die te verkiezen is boven grote rijkdom, een uitstekende echtgenoot die u met heel zijn hart liefheeft, en, dat durf ik te beweren, een oprechte en toegewijde vriend."

Madame Delmare drukte de hand van sir Ralph flauwtjes, maar ze veranderde niet van houding; haar hoofd hing nog steeds voorover op haar borst en haar betraande ogen waren gericht op de toverachtige effecten van de sintels.

"Uw neerslachtigheid, mijn beste vriendin," vervolgde sir Ralph, "komt louter voort uit lichamelijke oorzaken; wie van ons ontkomt aan teleurstelling of ergernis? Kijk om u heen naar beneden en u zult mensen zien die u benijden, en met reden. De mens is zo geschapen dat hij altijd verlangt naar wat hij niet heeft."

Ik bespaar u de menigte andere gemeenplaatsen die de uitstekende sir Ralph op een toon zo eentonig en traag als zijn gedachten ten beste gaf. Niet dat sir Ralph een dwaas

was, maar hij was volkomen uit zijn element. Hij miste noch gezond verstand noch scherpzinnigheid; maar de rol van trooster van vrouwen lag, zoals hij zelf toegaf, buiten zijn vermogen. En deze man had zo weinig begrip voor het verdriet van een ander dat hij, met de beste wil om een remedie te bieden, het niet kon aanraken zonder het te verergeren. Hij was zich zo bewust van zijn onhandigheid dat hij zelden waagde aandacht te schenken aan de smarten van zijn vriendin; en bij deze gelegenheid deed hij bovenmenselijke inspanningen om te volbrengen wat hij beschouwde als de pijnlijkste plicht van de vriendschap.

Toen hij zag dat madame Delmare zich moest inspannen om naar hem te luisteren, zweeg hij, en er was niets meer te horen dan de talloze kleine stemmen die fluisterden in het brandende hout, het klaaglijke lied van het blok dat opwarmt en uitzet, het knetteren van de schors die krult voor ze breekt, en de zwakke fosforescerende ontploffingen van het spinthout dat een blauwachtige vlam afgeeft. Van tijd tot tijd mengde het geblaf van een hond zich met het fluiten van de wind door de kieren van de deur en het slaan van de regen tegen de ruiten. Die avond was een van de treurigste die madame Delmare tot dan toe had doorgebracht in haar kleine landhuis in Brie.

Bovendien drukte een vaag, ondefiniceerbaar gevoel van spanning op die gevoelige ziel en haar tere vezels. Zwakke wezens leven van alarmen en voorgevoelens. Madame Delmare had alle bijgelovigheden van een nerveuze, ziekelijke creoolse; bepaalde nachtelijke geluiden, bepaalde standen van de maan waren voor haar onfeilbare voortekenen van specifieke gebeurtenissen, van naderend onheil, en de nacht sprak tot dat dromerige, melancholieke wezen een taal vol mysteries en spoken die zij alleen kon verstaan en vertalen volgens haar angsten en haar lijden.

"U zult weer zeggen dat ik gek ben," zei ze, terwijl ze haar hand terugtrok die sir Ralph nog steeds vasthield, "maar er bereidt zich een ramp voor, ik weet niet welke, die op ons zal neerdalen. Er dreigt gevaar voor iemand -- voor mijzelf waarschijnlijk -- maar, kijk, Ralph, ik voel me hevig onrustig, als bij de nadering van een grote crisis in mijn lot. Ik ben bang," voegde ze eraan toe met een huivering, "ik voel me flauw worden."

En haar lippen werden even wit als haar wangen. Sir Ralph, geschrokken niet door de voorgevoelens van madame Delmare, die hij beschouwde als symptomen van uiterste geestelijke uitputting, maar door haar doodsbleke gelaat, trok heftig aan het schellenkoord

om hulp te roepen. Er kwam niemand, en toen Indiana steeds zwakker werd, raakte sir Ralph in evenredige mate meer in paniek, trok haar weg van het vuur, legde haar in een ligstoel en rende door het huis, de bedienden roepend, zoekend naar water of reukzout, niets vindend, alle schellenkoorden brekend, verdwalend in het labrynt van donkere kamers en zijn handen wringend van ongeduld en woede op zichzelf.

Eindelijk bedacht hij de glazen deur te openen die naar het park leidde, en beurtelings Lelièvre en Noun, de creoolse kamenier van madame Delmare, te roepen.

Enkele ogenblikken later verscheen Noun uit een van de donkere paden in het park en vroeg haastig of madame Delmare er erger aan toe was dan gewoonlijk.

"Ze is werkelijk ziek," antwoordde sir Ralph.

Ze keerden terug naar het salon en wijdden zich aan de taak om de bewusteloze madame Delmare bij te brengen, de een met alle vurigheid van nuttige en onhandige ijver, de ander met de vaardigheid en doeltreffendheid van vrouwelijke genegenheid.

Noun was de zoogzuster van madame Delmare; de twee jonge vrouwen waren samen opgegroeid en hielden innig van elkaar. Noun was lang en sterk, stralend van gezondheid, actief, alert, overlopend van vurig, hartstochtelijk creools bloed; en zij overtrof met haar schitterende schoonheid de broze en bleke charme van madame Delmare. Maar de tederheid van hun harten en de kracht van hun genegenheid doodden ieder gevoel van vrouwelijke rivaliteit.

Toen madame Delmare bij bewustzijn kwam, was het eerste wat zij opmerkte de ongebruikelijke uitdrukking op het gezicht van haar kamenier, de vochtige en verwarde toestand van haar haren en de opwinding die uit al haar bewegingen sprak.

"Moed, mijn arme kind," zei ze vriendelijk; "mijn ziekte is rampzaliger voor jou dan voor mijzelf. Kijk, Noun, jij bent degene die voor jezelf moet zorgen; je wordt mager en je huilt alsof het niet je bestemming is om te leven; lieve Noun, het leven ligt zo mooi en stralend voor je!"

Noun drukte de hand van madame Delmare hartstochtelijk aan haar lippen en zei in een soort koorts, terwijl ze wild om zich heen keek:

"Mon Dieu! madame, weet u waarom monsieur Delmare in het park is?"

"Waarom?" herhaalde Indiana, terwijl het flauwe blosje dat weer op haar wangen was verschenen onmiddellijk verdween. "Wacht even -- ik weet het niet -- Je jaagt me angst aan! Wat is er aan de hand?"

"Monsieur Delmare beweert dat er dieven in het park zijn," antwoordde Noun met gebroken stem. "Hij maakt de ronde met Lelièvre, allebei gewapend met geweren."

"En?" zei Indiana, die kennelijk schokkend nieuws verwachtte.

"Wel, madame," hernam Noun terwijl ze haar handen krampachtig wrong, "is het niet verschrikkelijk om te bedenken dat ze een man gaan doden?"

"Een man doden!" riep madame Delmare uit, terwijl ze opsprong met de verschrikte lichtgelovigheid van een kind dat bang is gemaakt door de verhalen van zijn min.

"Ah! ja, ze zullen hem doden," zei Noun, haar snikken smorend.

"Deze twee vrouwen zijn gek," dacht sir Ralph, die dit vreemde tafereel met een verdwaasde blik gadesloeg. "Inderdaad," voegde hij er in gedachten aan toe, "alle vrouwen zijn het."

"Maar waarom zeg je dat, Noun," vervolgde madame Delmare; "geloof je dat er werkelijk dieven zijn?"

"O! als het werkelijk dieven waren! maar misschien een arme boer die een handvol hout is komen halen voor zijn gezin!"

"Ja, dat zou verschrikkelijk zijn, zoals je zegt! Maar het is niet waarschijnlijk; hier pal bij de ingang van het bos van Fontainebleau, waar het zo gemakkelijk is om hout te stelen, zou niemand het risico nemen van een park dat door muren is omsloten. Ach! monsieur Delmare zal niemand in het park vinden, dus wees niet bang."

Madame delmare verzorgt de wonden van ramières.

Er werd een matras op enkele stoelen gelegd, en Indiana, bijgestaan door haar vrouwen, was bezig de gewonde hand te verbinden, terwijl sir Ralph, die enige kennis van chirurgie bezat, een grote hoeveelheid bloed bij hem aftapte.

Maar Noun luisterde niet; ze liep van het raam naar de stoel van haar meesteres, haar oren gespitst op het kleinste geluid; ze leek verscheurd tussen de drang om monsieur Delmare achterna te rennen en de wens om bij de zieke te blijven.

Haar ongerustheid leek monsieur Brown zo vreemd en ongegrond dat hij zijn gebruikelijke zachtheid opzij zette en haar ruw bij de arm greep:

"Ben je je verstand helemaal kwijt? Zie je niet dat je je meesteres bang maakt en dat je dwaze alarmen een rampzalige uitwerking op haar hebben?"

Noun hoorde hem niet; ze had haar ogen gericht op haar meesteres, die zojuist op haar stoel was geschrokken alsof de schok van de lucht haar zintuigen een elektrische schok had gegeven. Bijna op hetzelfde moment deed het schot van een geweer de ramen van het salon trillen, en Noun viel op haar knieën.

"Wat een ellendige vrouwenangsten!" riep sir Ralph uit, uitgeput door hun emotie; "over een ogenblik brengen ze jullie triomfantelijk een dode haas, en dan lachen jullie om jezelf."

"Nee, Ralph," zei madame Delmare, terwijl ze met vaste tred naar de deur liep, "ik zeg je dat er mensenbloed is vergoten."

Noun slaakte een doordringende kreet en viel voorover op haar gezicht.

Het volgende moment hoorden ze de stem van Lelièvre in het park:

"Hij ligt daar! Hij ligt daar! Goed gemikt, mijn kolonel! De schurk is neer!"

Sir Ralph begon opgewonden te raken. Hij volgde madame Delmare. Enkele ogenblikken later werd een man, overdekt met bloed en zonder teken van leven, onder de peristyle gebracht.

"Niet zoveel lawaai! Minder geschreeuw!" zei de kolonel met ruwe vrolijkheid tegen de verschrikte bedienden die zich rond de gewonde verdrongen; "het is maar een grap; mijn geweer was alleen met zout geladen. Ik geloof niet eens dat ik hem heb geraakt; hij viel van schrik."

"Maar dit bloed, monsieur?" zei madame Delmare op een diep verwijtende toon, "heeft de angst dat doen vloeien?"

"Waarom bent u hier, madame?" riep monsieur Delmare uit. "Wat doet u hier?"

"Ik kom de schade herstellen die u hebt aangericht, zoals het mijn plicht is," antwoordde madame Delmare koel.

Ze liep op de gewonde man af met een moed waarvan geen van de aanwezigen tot dan toe in staat had geleken, en hield een licht bij zijn gezicht. In plaats van de plebejische trekken en kleding die ze verwachtten, ontdekten ze een jonge man met edele gelaatstreken, modieus gekleed, zij het in jachtkostuum. Hij had een lichte wond aan één hand, maar zijn gescheurde kleren en zijn bezwijming wezen op een ernstige val.

"Dat zou ik denken!" zei Lelièvre; "hij is van twintig voet hoogte gevallen. Hij was net bezig zijn been over de muur te zwaaien toen de kolonel schoot, en een paar korrels klein hagel of zout in zijn rechterhand beletten hem houvast te krijgen. Ik heb hem zien vallen, en toen hij beneden kwam dacht hij niet meer aan wegrennen, de arme duivel!"

"Wie zou geloven," zei een van de vrouwelijke bedienden, "dat een man die zo netjes gekleed is zich zou vermaken met stelen?"

"En zijn zakken zitten vol geld!" zei een ander, die het vest van de vermeende dief had losgeknoopt.

"Het is zeer vreemd," zei de kolonel, terwijl hij niet zonder ontroering naar de man keek die voor hem uitgestrekt lag. "Als de man dood is, is het niet mijn schuld; onderzoek zijn hand, madame, en kijk of u ook maar een korrel lood kunt vinden."

"Ik verkies u te geloven, monsieur," antwoordde madame Delmare, die met een zelfbeheersing en morele moed waarvan niemand haar in staat had geacht, nauwlettend zijn pols en de slagaders van zijn hals onderzocht. "Zeker," voegde ze eraan toe, "hij is niet dood, en hij heeft spoedige verzorging nodig. De man heeft niet het voorkomen van een dief en verdient misschien onze zorg; zelfs als hij dat niet verdient, roept onze plicht ons vrouwen op om hem niettemin te verzorgen."

Daarop beval madame Delmare de gewonde man naar de biljartkamer te dragen, die het dichtstbij was. Er werd een matras op enkele stoelen gelegd, en Indiana, bijgestaan door haar vrouwen, was bezig de gewonde hand te verbinden, terwijl sir Ralph, die enige kennis van chirurgie bezat, een grote hoeveelheid bloed bij hem aftapte.

Intussen bevond de kolonel, diep in verlegenheid, zich in de positie van een man die meer boosheid heeft getoond dan hij eigenlijk wilde. Hij voelde de noodzaak zich in

de ogen van de anderen te rechtvaardigen, of liever: hen te laten rechtvaardigen wat hij in zijn eigen ogen had gedaan. Dus was hij onder de peristyle blijven staan, omringd door zijn bedienden, en gaf zich met hen over aan opgewonden, langdradige en volkomen nutteloze beschouwingen die altijd volgen op het gebeurde. Lelièvre had het schot, de val en de gevolgen al twintig keer met de meest minutieuze details uitgelegd, terwijl de kolonel, die onder zijn eigen mensen zijn goedmoedigheid had hervonden, zoals zijn gewoonte was nadat hij aan zijn woede had toegegeven, de bedoelingen hekelde van een man die 's nachts over de muur privéterrein betreedt. Iedereen was het eens met de meester, toen de tuinman hem rustig terzijde nam en hem verzekerde dat de dief sprekend leek op een jonge landeigenaar die onlangs in de buurt was komen wonen, en die hij drie dagen eerder had gezien terwijl hij met mademoiselle Noun sprak op het boerenfeest in Rubelles.

Deze mededeling gaf een andere wending aan de gedachten van monsieur Delmare; op zijn brede, kale en glanzende voorhoofd verscheen een enorme gezwollen ader, die altijd de voorbode was van een storm.

"Verdorie!" zei hij, terwijl hij zijn vuisten balde, "madame Delmare neemt wel erg veel belang in deze kwajongen, die over mijn muur mijn park binnensluipt!"

En hij ging de biljartkamer binnen, bleek en bevend van woede.

III

"U kunt gerust zijn, monsieur," zei Indiana; "de man die u hebt gedood zal over enkele dagen helemaal beter zijn; tenminste, dat hopen we, hoewel hij nog niet in staat is te spreken."

"Dat is niet de vraag, madame," zei de kolonel met een stem die trilde van onderdrukte hartstocht; "ik sta erop de naam te weten van deze interessante patiënt van u, en hoe het komt dat hij de muur van mijn park heeft aangezien voor de oprijlaan naar mijn huis."

"Ik heb er absoluut geen idee van," antwoordde madame Delmare met zo'n koude en hooghartige lucht dat haar geduchte echtgenoot een ogenblik verbluft was.

Maar zijn jaloerse argwaan kreeg al snel de overhand.

"Ik zal het te weten komen, madame," zei hij op gedempte toon; "wees er zeker van dat ik het te weten zal komen."

Daarop, omdat madame Delmare deed alsof ze zijn woede niet opmerkte en haar aandacht aan de gewonde bleef wijden, verliet hij de kamer om niet voor de vrouwen te ontploffen, en riep de tuinman terug.

"Hoe heet de man die, naar u zegt, op onze sluipende bezoeker lijkt?"

"Monsieur de Ramière. Hij is degene die het kleine Engelse huis van monsieur de Cercy heeft gekocht."

"Wat voor man is hij? Een edelman, een fat, een fijne heer?"

"Een fijne heer, monsieur; edel, denk ik."

"Ongetwijfeld," hernam de kolonel met nadruk. "Monsieur de Ramière! Zeg eens, Louis," voegde hij eraan toe, terwijl hij zijn stem liet dalen, "hebt u deze fat hier ooit zien rondsluipen?"

"Gisteravond, monsieur," antwoordde Louis met een verlegen lucht, "heb ik zeker gezien -- of het een fat was kan ik niet zeggen, maar het was een man, dat is zeker."

"En u hebt hem gezien?"

"Zo duidelijk als ik u nu zie, onder de ramen van de oranjerie."

"En u bent hem niet met de steel van uw schop te lijf gegaan?"

"Ik stond op het punt dat te doen, monsieur; maar ik zag een vrouw in het wit uit de oranjerie komen en hem tegemoet gaan. Toen zei ik bij mezelf: 'Misschien zijn het monsieur en madame, die zin hebben om een beetje te wandelen voor zonsopgang;' en ik ben weer naar bed gegaan. Maar vanmorgen hoorde ik Lelièvre praten over een dief wiens sporen hij in het park had gezien, en ik zei bij mezelf: 'Er zit iets achter.'"

"En waarom hebt u me dat niet onmiddellijk verteld, domoor?"

"Dame! monsieur, er zijn dingen in het leven die zo delicaat zijn!"

"Ik begrijp het -- u waagt het twijfels te koesteren. U bent een dwaas; als u ooit nog zo'n onbeschaamde gedachte krijgt, laat ik uw oren afsnijden. Ik weet heel goed wie de dief is en waarom hij in de tuin is gekomen. Ik heb u al deze vragen alleen gesteld om te weten te komen hoe goed u voor uw oranjerie zorgt. Denk eraan dat ik daar zeldzame planten heb die madame zeer op prijs stelt, en dat er verzamelaars zijn die gek genoeg zijn om de kassen van hun burens te beroven; het was ik die u gisteravond met madame Delmare hebt gezien."

En de arme kolonel liep weg, meer gekweld, meer geërgerd dan tevoren, en liet zijn tuinman ver van overtuigd achter dat er tuinders bestaan die fanatiek genoeg zijn om een kogel te riskeren om een loot of een stek te stelen.

Monsieur Delmare keerde terug naar de biljartkamer en, zonder acht te slaan op de tekenen van terugkerend bewustzijn die de gewonde man eindelijk vertoonde, maakte hij aanstalten om de zakken van zijn jasje te doorzoeken dat op een stoel lag, toen de man zijn hand uitstak en met zwakke stem zei:

"U wilt weten wie ik ben, monsieur, maar dat is nutteloos. Ik zal het u vertellen wanneer we alleen zijn. Tot dan spaar me de gêne om me in mijn huidige onaangename en absurde positie bekend te maken."

"Dat is inderdaad een groot gemis!" antwoordde de kolonel zuur; "maar ik beken dat ik het nauwelijks waardeer. Hoe dan ook, aangezien ik vertrouwd dat we elkaar nog zullen ontmoeten, en alleen, stem ik erin toe de kennismaking tot dan uit te stellen. Intussen wilt u me misschien zeggen waar ik u naartoe moet laten brengen."

"Naar de herberg in het dichtstbijzijnde dorp, als u wilt."

"Maar monsieur is in geen toestand om vervoerd te worden, is het wel, Ralph?" zei madame Delmare haastig.

"De toestand van monsieur raakt u veel te veel, madame," zei de kolonel. "Verlaat de kamer, jullie allemaal," zei hij tegen de aanwezige vrouwen. "Monsieur voelt zich beter, en hij zal nu wel kracht vinden om zijn aanwezigheid op mijn terrein te verklaren."

"Ja, monsieur," antwoordde de gewonde man, "en ik verzoek allen die zo vriendelijk zijn geweest enige zorg aan mij te besteden, naar mijn bekentenis van mijn wangedrag te luisteren. Ik voel dat het van groot belang is dat hier geen misverstand bestaat over mijn motieven, en het is voor mijzelf van belang dat ik niet word gehouden voor wat ik niet ben. Laat me u dan vertellen welk schurkenstuk mij naar uw park heeft gebracht. U hebt, monsieur, met uiterst eenvoudige middelen die alleen u bekend zijn, een fabriek geïnstalleerd die onmetelijk superieur is aan alle soortgelijke fabrieken in de provincie, zowel wat betreft de werkwijze als het product. Mijn broer bezit een zeer soortgelijke inrichting in het zuiden van Frankrijk, maar de exploitatiekosten zijn enorm. Zijn zaak liep gevaar schipbreuk te lijden toen ik van het succes van uw onderneming hoorde; daarop besloot ik u te komen vragen om advies over bepaalde punten -- een edelmoedige dienst die uw eigen belangen onmogelijk kon schaden, aangezien de productie van mijn broer van een geheel andere aard is dan de uwe. Maar de poort van uw Engelse tuin was streng voor mij gesloten; en toen ik om een onderhoud met u vroeg, werd mij gezegd dat u mij zelfs niet zou toestaan uw inrichting te bezichtigen. Afgewezen door deze onhoffelijke weigeringen, besloot ik het leven en de eer van mijn broer te redden, zelfs ten koste van het mijne; ik ben 's nachts uw terrein binnengekomen door over de muur te klimmen en heb geprobeerd toegang tot de fabriek te krijgen om de machines te onderzoeken. Ik had besloten me in een hoek te verstoppen, uw arbeiders om te kopen, uw geheim te stelen -- kortom, een eerlijk man in staat te stellen er voordeel uit te trekken zonder u te schaden. Dat was mijn misdaad. Nu, monsieur, als u enige andere

genoegdoening eist dan die u zojuist hebt genomen, ben ik bereid die te bieden zodra ik sterk genoeg ben; misschien zal ik die zelfs eisen."

"Ik denk dat we quitte staan, monsieur," antwoordde de kolonel, half verlost van een grote ongerustheid. "Let op, jullie allemaal, op de verklaring die monsieur mij heeft gegeven. Ik ben meer dan genoeg gewroken, aangenomen dat ik wraak nodig had. Ga nu en laat ons mijn winstgevende bedrijfsvoering bespreken."

De bedienden verlieten de kamer; maar alleen zij lieten zich door deze verzoening misleiden. De gewonde man, verzwakt door zijn lange rede, was niet in staat de toon van de laatste woorden van de kolonel te waarderen. Hij viel terug in de armen van madame Delmare en verloor een tweede keer het bewustzijn. Zij boog zich over hem heen, zonder haar ogen op te slaan naar haar woedende echtgenoot, en de twee zo sterk contrasterende gezichten van monsieur Delmare en monsieur Brown, het ene bleek en verwrongen van woede, het andere kalm en uitdrukingsloos als altijd, ondervroegen elkaar in stilte.

Monsieur Delmare hoefde geen woord te zeggen om begrepen te worden; toch trok hij sir Ralph terzijde en zei, terwijl hij zijn vingers in zijn greep vermorzelde:

"Dit is een voortreffelijk gewezen intrige, mijn vriend. Ik ben verrukt, volkomen verrukt over de snelle geest van deze jongeman, die hem in staat stelde mijn eer te redden in de ogen van mijn bedienden. Maar, verdorie, hij zal duur betalen voor de belediging die ik in de diepte van mijn hart voel. En die vrouw die hem verpleegt, die doet alsof ze hem niet kent! Ah! hoe waar is het dat list aangeboren is bij die schepsels!"

Sir Ralph, volkomen uit het veld geslagen, liep methodisch drie keer op en neer door de kamer. Bij zijn eerste keer trok hij de conclusie: onwaarschijnlijk; bij de tweede: onmogelijk; bij de derde: bewezen. Toen keerde hij met zijn onbewogen gezicht terug naar de kolonel en wees naar Noun, die achter de gewonde man stond, haar handen wringend, met verwilderde ogen en lijkbleke wangen, in de onbeweeglijkheid van wanhoop, ontzetting en ellende.

Een werkelijke ontdekking gaat gepaard met zo'n kracht van snelle en overweldigende overtuiging, dat de kolonel meer onder de indruk was van het nadrukkelijke gebaar van sir Ralph dan hij zou zijn geweest van de meest overtuigende welsprekendheid. Zonder twijfel had sir Ralph meer dan één middel om het juiste spoor te ruiken; hij herinnerde zich dat Noun in het park was toen hij haar riep, haar natte

haren, haar vochtige, modderige schoenen, die getuigden van een vreemde lust om in de regen te wandelen -- onbeduidende details die op het moment dat madame Delmare flauwviel weinig indruk op hem hadden gemaakt, maar die nu in zijn geheugen terugkeerden. Ook de buitengewone ontzetting die zij had getoond, haar krampachtige opwinding en de kreet die zij had geslaakt toen zij het schot hoorde.

Monsieur Delmare had al deze bewijzen niet nodig; omdat hij meer doordringend was doordat hij meer belang had bij de zaak, hoefde hij slechts naar het gezicht van het meisje te kijken om te zien dat zij alleen schuldig was. Maar de toewijding van zijn vrouw aan de held van dit amoureuze avontuur werd hem hoe langer hoe meer tegen de borst.

"Laat ons alleen, Indiana," zei hij. "Het is laat en je bent niet wel. Noun zal bij monsieur blijven om hem gedurende de nacht te verzorgen, en morgen, als hij beter is, zullen we zien hoe we hem naar huis kunnen brengen."

Er viel niets in te brengen tegen deze onverwachte toegeeflijkheid. Madame Delmare, die zo vastberaden was in haar verzet tegen de gewelddadigheid van haar man, gaf altijd toe aan zijn mildere stemmingen. Ze vroeg sir Ralph nog even bij de patiënt te blijven en trok zich terug in haar slaapkamer.

Niet zonder bijbedoelingen had de kolonel de zaken zo geregeld. Een uur later, toen iedereen naar bed was en het huis stil was, sloop hij zachtjes de kamer binnen waar monsieur de Ramière lag, en verborg zich achter een gordijn. Hij werd al snel overtuigd, door het gesprek van de jongeman met de kamenier, dat er een amoureuze intrige tussen de twee gaande was. De ongebruikelijke schoonheid van de jonge creoolse had opzien gebaard op de boerenbals in de buurt. Het had haar niet ontbroken aan huldebetuigingen, zelfs niet van leden van enkele van de eerste families van de provincie. Meer dan één knappe officier van de lansiers, in garnizoen te Melun, had zich uitgesloofd om haar te behagen; maar Noun moest haar eerste liefdesaffaire nog beleven, en slechts één van haar aanbidders was erin geslaagd haar te behagen: monsieur de Ramière.

Kolonel Delmare had er geenszins behoefte aan de ontwikkeling van hun liaison te volgen; dus trok hij zich terug zodra hij er zeker van was dat zijn vrouw geen moment de gedachten van de Almaviva van dit avontuur had beziggehouden. Hij hoorde genoeg om het verschil te beseffen tussen de liefde van de arme Noun, die zich met alle heftigheid van haar hartstochtelijke natuur in de zaak wierp, en die van de jongeman van goede